

(Печат, 19.12.2008)

Србију ће у 2009. години затећи многобројни нерешени проблеми. Актуелна политичка ситуација у нашем друштву обележена је неизвесношћу и када је у питању територијални интегритет земље (нерешена судбина Косова и Метохије и усвајање Статута Војводине), и када је реч о великој економској кризи, коју додатно појачавају катастрофалне приватизације предузећа и повећање стопе незапослености. Несложност политичких актера по питању односа према европским интеграцијама, али и неке објективне околности са стране (заоштравање односа са Хрватском), уз све речено, довеле су нашу земљу у једну од најтежих ситуација у њеној историји. Био је то повод за разговор са председником Демократске странке Србије и некадашњим премијером наше државе, Војиславом Коштуницом.

По свему судећи рад актуелне Владе Србије представља потпуни дисконтинуитет у односу на делатност ваше претходне две Владе. Шта је разлог тог дисконтинуитета и у чему се он тачно огледа?

Пре свега реч је односу према Србији, о односу Владе према сопственој земљи и према грађанима Србије. До сада није постојала ниједна влада која је толико обманула грађане као ова садашња. Она је и настала на основу обмане грађана, јер ниједан грађанин није гласао да ове странке саставе Владу. Да не говорим о њиховим предизборним обећањима и обећањима које је премијер изнео у програму Владе који је изгласан у Народној скупштини. Сва та обећања показују се као груба обмана. Најважније питање за рад једне владе јесте да ли су јој интереси Србије пречи од интереса и притисака који данас стижу изван земље. И ту се показује суштинска разлика између Влада које је предводио ДСС и садашње Владе Србије. Пошто је у састављању ове Владе најважнија била улога странаца, а не изборна воља грађана, тиме је остварен примат страних интереса над интересима Србије. У ту мешавину страних интереса укључили су се и тајкуни са својим интересима, тако да је настала ова несамостална и неспособна Влада. Ту лежи главни разлог дисконтинуитета постојеће Владе од наших Влада које су увек државни и национални интерес Србије стављале на прво место.

Две претходне Владе чији сте ви били председник нису инсистирале да уз себе прилепе епитет „роевропска“ или „евроатлантска“. Ипак, на основу многобројних показатеља, оне су много више биле поштоване од Европске уније, наилазиле су на много више разумевања европских институција. Како коментаришете овај парадокс?

Самопоштовање је предуслов да вас и други поштују. Комплекс ниже вредности је и у политици јако опасан. Оног тренутка када су странке владајућег режима изашле са паролом да Европа нема алтернативу, послата је порука да су нам поједине фазе европских интеграција важније од суштинских државних и националних интереса. То је био сигнал да су државни интереси Србије стављени на распродају. Државе чланице ЕУ нису ушле у ЕУ под паролом да Европа нема алтернативу, већ са озбиљном државном стратегијом да улазак у Унију представља механизам заштите и унапређивања њихових интереса, а не напуштања њихових националних интереса. Србија мора да покаже самопоштовање и да јасном државном политиком предочи Бриселу да је циљ европских интеграција Србије заштита наших виталних националних интереса. То је равноправан и партнерски однос и ни по коју цену Србија не сме ићи линијом мањег отпора коју носи званична парола владајућег режима да ЕУ нема алтернативу.

У више наврата помињали сте како су Владу Републике Србије формирали страни амбасадори и неколико домаћих тајкуна. Тренутни састав министара очигледено није у стању да се избори са великом кризом у нашој земљи. Можемо ли извући неку поуку о томе шта се дешава када се незнани и непозвани, зарад својих личних интереса, директно умешају у јавни и политички живот? Колико то кошта нашу земљу?

Последице већ видимо јер имамо Владу која је толико лоша да је тешко замислити гору. Цену ће платити Србија и грађани, а странци и тајкуни који су направили ову Владу правиће се да они немају појма о чему је уопште реч. Свако ће наћи неки изговор, а штета која је већ нанета земљи превелика је. Јавност је у једном тренутку отворила питање какво добро ће нам донети мешање страних амбасадора и тајкуна у прављењу Владе, али је убрзо под „свеопштим задовољством“ што смо добили роевропску Владу свака реч критике утихнула. Верујем да ће Србија показати да има снагу да сама бира своју Владу и да ће следећа Влада пре свега бити српска.

Како коментаришете оптужбе власти на рачун опозиције, на основу којих произилази да опозиција употребљава опструкцију као средство борбе против националних и државних интереса?

Србија је једина држава у Европи у којој се власт обрачунава са опозицијом и на мети је као дежурни кривац за све неуспехе Владе. Основно обележје сваке демократске државе је да је власт а не опозиција предмет расправе и пажње јавности. Током деведесетих година опозиција је била стална и једина мета. Чак би могле да се пронађу и исте формулације тадашњег и садашњег режима о опозицији. И тада и данас постоји добра и лоша опозиција. Ја са поносом могу да кажем да је у периоду док је ДСС предводила Владу опозиција у Србији била оно што и треба да буде у демократским државама, а да је власт била предмет јавне критике како то налажу принципи демократије.

Да ли мислите да актуелни представници власти, али и садашњи сазив Скупштине Србије може да обезбеди нашој земљи било какав бољитак?

Демократска странка Србије покренула је иницијативу за изгласавање неповерења Влади пре него што последице светске економске кризе и неспособност Владе не произведу још дубљу и тежу кризу у земљи. Нема никакве сумње да ова бесперспективна Влада треба што пре да оде, јер она нема снаге ни способности да ради у интересу Србије. Мора се поставити најједноставније питање постојећој власти шта је у ових пола године њеног постојања успела да уради из програма рада Владе који је усвојила Народна скупштина? Одговор гласи да није успела да уради ништа осим штете која је нанета Србији легализовањем Еулекса и усвајањем предлога неуставног Статута Војводине. Влади морамо поставити још једноставније питање; ко данас у Србији живи боље осим самих чланова Владе и разноврсних представника власти? Срушили су пројекат изградње аутопута Хоргош-Пожега на коме би данас радило хиљаде људи. Намерно су онемогућили да Аерофлот приватизује ЈАТ, тако да је сада судбина ЈАТ веома тешка. Нема ништа од белог шенгена до краја ове године. Нема отварања нових радних места, већ се затварају постојећа. Плате су данас реално смањене. А главно обећање листе за европску Србију да ће земља убрзано наставити европске интеграције је у стању замрзнутости, тако да се календар када ће Србија добити статус кандидата стално мења. Све то говори да је било најбоље да ова Влада никада није ни направљена и да је од свог почетка осуђена на неуспех.

Влада је по свему судећи недорасла да се ухвати у коштац са великим изазовима пред којима се наша држава. Међутим, велику забуну јавности изазивају и политичари који представљају опозициони део парламента. Сматрате ли да је раскол у Српској радикалној странци пресудно утицао на тренутно несналажење опозиције?

Када дође до формирања Владе на основу обмане грађана, а јасно је да ниједан

грађанин није гласао за овако састављену Владу, онда неминовно долази до велике конфузије у друштву. Ту конфузију повећавала је декларативна подршка страних сила таквој Влади. Онда се десио раскол у највећој странци у Србији и већи део јавности је то поздравлио. Тако смо ми постали једина држава у демократској Европи у којој се поздравља и подстиче разбијање парламентарних странака. Демократска странка Србије никада није учествовала нити се бавила дешавањима у другим партијама јер је то најгора врста ниподаштавања воље грађана који гласају и подржавају странке и њене програме.

Каква је будућност коалиције ДСС-НС-НП, и да ли осим Нове Србије и Народне партије видите у будућности још неког потенцијалног партнера на политичкој сцени Србије?

Ове три странке повезује политика која инсистира да се максимално бране интереси Србије и када је реч о економији, и када је реч о социјалној политици и наравно када је реч о одбрани Устава и територијалног интегритета земље. Ми сваку врсту међународне сарадње посматрамо кроз конкретан интерес Србије. То је одговорна државотворна политика и самим тим је гарант стабилног и мирног развоја Србије. Наша порука грађанима је да смо захваљујући политици коју водимо способни да обезбедимо развој Србије. А веома је важно да оно што смо до сада урадили за Србију то и потврђује. Ко буде делио слична програмска опредељења и странке које током будуће изборне кампање буду заступале сличну политику представљају могуће partnere.

Данас се све више говори о наводном постојању левнице у Србије. Представља се да су на власти левичарске странке, а да у нашој земљи уопште не постоји права десница. Да ли је подела на левицу и десницу тренутно у Србији важећа и релевантна?

Демократска странка Србије је од свог оснивања у свом програму истицала поштовање оних традиционалних вредности које се у нашој историји разумеју као припадност политици десног центра. Али морамо водити рачуна да када се Србија суочава са великим искушењима која угрожавају суштинске државне и националне интересе земље не сме бити подела на леве и десне. Дакле када је реч о најважнијим националним проблемима ДСС се руководи реалном државотворном политиком одбране државних и националних интереса. Јер питање Статута Војводине не решава ни лева ни десна политика, већ јасна и доследна државотворна политика спровођења Устава Србије. Ни у одбрани Косова нема ни леве ни десне Србије, јер само државотворна политика можда одбранити Косово. Сматрам да у условима светске кризе социјална политика заштите најсиромашнијег дела становништа има општи национални значај и не може се делити на заступнике леве и десне политике. Зато је неопходно

остварити национално јединство око најважнијих националних питања и јединство око државотворне политике која ће обезбедити стабилан и миран развој Србије.

Стиче се утисак да се политичке странке деле на оне које су у власти, и оне које су спремне да подрже мањинску Владу. Постоји ли онда опозиција у Србији?

У политичкој пракси европских демократских држава постоје Владе које су мањинске и имају подршку странака у Скупштини а које не учествују у самој Влади. До сада није био познат случај да већинска Влада буде додатно мањински подржана. То је неки нови експеримент којим „обогаћујемо“ европски парламентаризам. Више странака показује сигнале да би да буду мањинска подршка већинске Владе. То прави додатну конфузију и урушава познате принципе демократије које разликују власт и опозицију, где се тачно зна шта је улога власти, а шта опозиције. Демократска странка Србије је опозициона странка и самим тим наша одговорност је да доследно и најтемељније свакодневно критикујемо ову неспособну и неодговорну Владу.

Који су данас критеријуми за препознавање опозиције? Чини се да је у Србији у питању само привремена опозиција. Наиме, данас као да је опозиционар онај који чека да сутра буде део владајуће коалиције, и то без избора?

Оно што је веома опасно јесте да се на овај начин замагљује па тиме и подривају темељи демократског поретка у земљи. Ако се до власти може доћи тако што ћете изневерити изборну вољу грађана, и тако што ћете доћи на власт без избора непрестаним мењањем коалиционих пратнера, онда ћемо веома брзо као земља скупо да платимо цену извржавања демократских принципа. Ова власт је слаба, неодговорна и неспособна и она треба што пре да оде у заборав, а грађани на изборима треба да изаберу Владу која ће бранити државне и националне интересе Србије и обезбедити стабилан и миран развој земље.

Започели сте и привели самом крају „гасни аранжман са Русима“. Како објашњавате овако интезиван рад дела политичких странака (од којих се неке налазе и у Влади) које сеprotиве гасном аранжману. Да ли имате утисак да је у питању, бар понекад, и „национална искључивост“, односно ксенофобија према Русима?

У Народној скупштини био је остварен национални консензус приликом гласања о закону којим се потврђује енергетски споразум са Русијом. Само по себи разуме се да национални консензус није могуће постићи око неке спорне и некорисне ствари за Србију. Међутим, мањина која има сасвим легитимно право да искаже своје мишљење и неслагање са већином која је остварила национални консензус, сада покушава да сруши енергетски споразум који су подржали преко 200 народних посланика. За мене је природно да се њихове примедбе чују, да се региструју и да онда Влада спроведећи закон реализује енергетски споразум. Оно што није природно јесте покушај изразите мањине да сруши овај споразум.

А можда неко у политичком животу Србије процењује да нам је Русија сметња и због тога што не жели да призна независно Косово? Наиме, зашто да Руси не признају Косово, када ми то намеравамо да урадимо, на директан или индиректан начин?

Русија је показала да је велика земља која поштује Резолуцију 1244, Повељу УН-а и принципе на којима почива међународно право и међународни поредак. Русија је показала и да је пријатељ Србије и српског народа у нашој одбрани Косова и одбрани принципа поштовања суверенитета међународно признатих држава. Наравно, Руси се држе и принципијелног и пријатељског става да не могу бити већи Срби од Срба. И заиста нама нико не може помоћи ако сами чврсто и јасно не бранимо интересе своје земље. Србија мора да предњачи у одбрани Косова како би на основу своје политике тражила савезнике у овој борби за право и правду.

Како после доласка Еулекса на Косово и Метохију видите могуће решење кризе у вези са судбином наше јужне покрајине?

Западне државе које су албанској националној мањини намениле надгледану независност на територији старе Србије имају стратегију поступног увлачања Србије у процес признавања лажне државе Косово. Прва етапа била је потписивање ССП што је представљало доказ да је Србија спремна да потписује међудржавне споразуме са државама које не признају територијалну целовитост наше земље и које су признале постојање независне државе Косово на тлу Србије. Наједноставније питање гласи да ли би било која од тих држава потписала са Србијом међудржавни споразума а да је Србија признала неку сепаратистичку творевину на територији тих држава. Друга етапа у овај стратегији јесте легализација Еулекса, мисије која има за циљ стварање државних институција ове лажне државе. Како видимо постојећи режим је ове две етапе окончао. И сада следи трећа етапа у којој треба да дође до разговора Београда и Приштине о добросуседској сарадњи. Овај предлог први пут је изнео Волфганг

Ишингер као члан преговарачке Тројке током преговора крајем прошле године и тада смо одлучно одбацили тај план. Може се лако претпоставити како ће се Холандија или нека друга држава сетити како је остваривање добросуседске сарадње кључна обавеза Србије која произилази из потписаног ССП, тако да неће бити наставка сада замрзнутих европских интеграција док се не оствари услов добросуседске сарадње Београда и Приштине.

Али Ваша Влада је парафирала исти тај споразум са ЕУ.

Влада Србије је у доброј вољи и једногласном одлуком парафирала ССП. И шта се догодило после парафирања овог Споразума? Кршењем Повеље УН, кршењем Резолуције 1244 и Устава Србије 17. фебруара албански сепаратисти су прогласили једнострану независност Косова. Ми смо одмах обавестили све државе да је Влада Србије и Скупштина Србије поништила овај нелегитимни акт и да од свих држава захтевамо да поштују међународно признате границе Србије. Нажалост, 19 држава ЕУ су признале постојање лажне државе на тлу Србије и после тог признања представници садашњег владајућег режима су потписали ССП појединачно и са свим овим државама које су признале независност Косова. Погледајмо како то изгледа из угла оних држава ЕУ које су признале независност Косова. Дакле, 19 држава ЕУ су са целовитом Србијом 7. новембра 2007. године парафирале споразум, а после њиховог признавања независности Косова те државе очигледно сматрају да су исти тај споразум 29. априла 2008. године потписале са Србијом у чијем саставу више нема Косова. Знамо да су касније још три државе ЕУ признале једнострану и противправну независност Косова.

Осим проблема у вези са решавањем статуса Косова и Метохије, Србију притиска и заоштравање односа са Републиком Хрватском. Какав епилог очекујете?

Односи Србије и Хрватске су кључни за стабилност Балкана и мислим да је сада главна одговорност на хрватској страни. Било би због успостављања трајних и стабилних српско хрватских односа на Балкану више него значајно да Хрватска није признала једнострану независност Косова. После тога дошло је и до започињања судског процеса пред Међународним судом правде. И Србија и Хрватска имају интерес да решавају а не да продубљују постојеће проблеме. Суђење пред Међународним судом правде може само значајно и дугорочно да погорша међусобне односе. Србија је природно морала на хрватску тужбу одговорити својом противтужбом.

Усвајање Нацрта статута Војводине по вашем мишљењу означава оживљавање сепаратистичких тежњи дела војвођанских политичких организација. У којој је мери је тај процес могуће зауставити, када се зна да иза њега стоје партије које су на власти, како на републичком, тако и на покрајинском нивоу?

Да је Статут неуставан то је јасно као дан. Сада је кључно питање шта је прави циљ доношења једног противуставног акта. Када у правни поредак земље уведете Статут Војводине који је противуставан, онда се подривају сами уставни темљи и подрива се целокупни правни поредак државе. Влада је на Косову легализовала Еулекс, а за северну Покрајину хоће да легализује противуставни Статут. То су тешка огрешења ове власти о суштинске државне и националне интересе Србије. ДСС ће се свом снагом борити за поштовање Устава и да Војводина добије Статут који је сагласан Уставу, како би се и Војводина и цела Србија успешно развијали. У правној анализи ДСС наведени су бројни примери државности Војводине у неуставном предлогу Статута владајуће већине, али инсистирање да се Извршно веће Војводине претвори у Владу Војводине и да Војводина добије своју Академију наука и уметности на нивоу симбола најречитије говори о намерама прављења противуставног Статута. Сигуран сам да ће се у Народној скупштини водити велика борба да се Статут Војводине примери остваривању аутономије Војводине, а не успостављању елемената њене државности. Тада ће на испиту бити патриотизам свих народних посланика у Скупштини Србије, без обзира из којих партија долазе.

Како коментаришете платформу Ненада Чанка да би читаву Србију требало територијално реорганизовати тако да има пет аутономија (Београд, Санџак, Нишка област, Шумадија и Војводина), уређених по принципу Аутономне Покрајине Војводине?

То је план потпуног уништења и разградње Србије као државе. Замислите само постојање још пет влада и пет скупштина, још пет академија наука. Није тешко закључити шта су прави интереси ове политике, која је саставни део владајуће коалиције. Упадљиво је да се нико из владајуће коалиције није овим поводом огласио.

Демократска странка Србије понудила је план решења за економске проблеме који настају и услед глобалне економске кризе. Шта он све подразумева?

Чињеница је да смо једини изашли са свеобухватним програмом развоја земље у условима светске економске кризе. Представили смо јавности наш програм који може

да обезбеди очување садашњег раста привредне производње и садашњег степена социјалне заштите грађана. Дакле, циљ је да сачувамо привреду од последица светске кризе које ће погодити и нашу земљу, како би у повољнијим светским приликама могли поново да наставимо јачање раста наше привреде. Да би у томе успели морамо да водимо рачуна о производњи и посебно о оним привредним гранама које су извозно оријентисане. Истакли смо улогу пољопривреде и повећања субвенција у пољопривреди као стратешкој грани наше извозне привреде. С друге стране, видимо како постојећа власт смањује субвенције у пољопривреди која ће додатно бити погођена неразумном одлуком да једнострано примењујемо Прелазни споразум са ЕУ, а који ће српску привреду коштати неколико стотина милиона евра. Друга у низу изузетно важних мера је смањење распона пензија, јер је једино праведно да се у условима кризе више повећају најмање пензије и тако заштити најугроженији део нашег становништва. Неправедно је да садашњи потпредседник Владе који прима највећу пензију добије повећање које износи колико и целокупна пензија најсиромашнијих пензионера.

Нека истраживања читаности показују да је ваша књига „Одбрана Косова“ међу најпродаванијима у Србији. У којој мери је путем литературе могуће утицати на актуелна догађања у глобалној светској политици?

Ма колико точак глобализације освајао животни простор сваког друштва и сваког појединца, ова књига је једна у низу оних које се позивају на основна начела правде и права и залажу се за поштовање интегритета свих држава и интегритета и достојанства свих народа. Охрабрен сам пријемом на који је наишла књига. Већ се размишља и о другом допуњеном издању, а започеле су припреме за руско и енглеско издање. Све то сведочи да је ова књига започела свој живот и да она не само да учествује у одбрани Косова, већ и темељних правних начела на којима би требало да почива целокупни међународни поредак.

(Разговарао: Александар Дунђерин)